



Tyrimas „Festivalių lankytojų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimas ir įpročiai“

Tyrimo ataskaita

Užsakovas: Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
Rengėjas: „Shopper Quality Lietuvos Filialas“

Vilnius, 2023



TURINYS

1. Tikslas ir Metodai.....	3
2. Tyrimo rezultatai	6
2.1. Socialiniai tyrimo rezultatai	6
2.2. Lankymosi festivaliuose dažnis	7
2.3. Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimas.....	8
2.4. Alkoholio vartojimas	10
2.5. Narkotinių medžiagų vartojimas.....	12
2.6. Atvirumas atsakant į anketos klausimus.....	26
3. Išvados.....	28
4. Rekomendacijos	29

1. Tikslas ir Metodai

Tyrimo tikslas – įvertinti psichoaktyviųjų medžiagų (alkoholio, tabako, nikotino, narkotinių medžiagų, naujų psichoaktyviųjų medžiagų ir kt.) vartojimo paplitimą, vartojimo įpročius, prieinamumą tarp Lietuvoje vykstančių muzikos festivalių lankytojų bei jų požiūrį į festivaliuose teikiamų prevencijos ir žalos mažinimo paslaugų aktualumą.

Tyrimo atlikimo laikas – Tyrimas vykdytas nuo 2023 m. liepos 13 d. iki spalio 15 d. trijuose skirtinguose festivaliuose. Apklausą vienu metu atliko keli apklausėjai, kurie buvo pasiruošę popierines anketas ir reikalingus rašymo reikmenis.

Šio **tyrimo tipas** yra kiekybinis, o **metodas** yra gyva anketinė apklausa – savipildos būdas. Šio metodo pasirinkimo pagrindai yra šie:

1. Užtikrinamas tikslinės grupės pasiekiamumas: Tai reiškia, kad galima lengvai pasiekti ir apklausti tikslinę tyrimo auditoriją, kuri yra svarbi tyrimo tikslui.
2. Efektyvus duomenų surinkimo galimybė: Gyvos anketinės apklausos metodas leidžia greitai ir efektyviai rinkti didelį kiekį duomenų iš respondentų.
3. Šalutinių kintamųjų fiksavimo galimybė: Anketinės apklausos metu galima fiksuoti ir įvertinti netikėtus kintamuosius, kurie gali turėti įtakos tyrimo rezultatų patikimumui.
4. Metodologinių trūkumų taisymo galimybė: Gyvos apklausos vykdymo metu galima fiksuoti ir koreguoti metodologinius trūkumus, užtikrinant surinktų duomenų patikimumą.

Tai rodo, kad pasirinktas tyrimo metodas yra tinkamas siekiant užtikrinti kokybišką duomenų rinkimą ir patikimus tyrimo rezultatus.

Tyrimo instrumentas – Klausimynas, susidedantis iš 24 klausimų.

Tyrimo eiga (informacijos rinkimas) – Prieš atliekant apklausą oficialiai buvo kreiptasi į festivalių rengėjų atstovybes, prašant sutikimo atlikti apklausas. Apklausos vykdytos tik tose vietose, kuriose gavome festivalio organizatorių sutikimą. Apklausos dalyviams trumpai buvo pristatytas apklausos tikslas, užsakovas, vykdytojai ir kita aktuali informacija reikalinga apklausai. Taip pat gautas žodinis respondentų sutikimas atlikti apklausą. Apklausti buvo tik sutikimą davę dalyviai. Vietos, kuriose buvo atliekamos apklausos, pateiktos 1 lentelėje.

Lentelė Nr. 1 Muzikos festivaliai, kuriuose buvo atliekamas tyrimas

Renginys	Vieta

Tyrimo įrankis buvo sukurtas naudojant iš anksto parengtą, Užsakovo patvirtintą ir pritaiktą klausimyną. Klausimynai buvo pateikti tiriamiesiems popieriniu formatu.

Tyrimo tikslinė grupė – pilnamečiai muzikos festivalių (toliau – festivalių) lankytojai, dalyvavę šiuose festivaliuose ir buvę festivalių teritorijose apklausos atlikimo metu. Faktiškas apklaustų respondentų skaičius – 400 respondentų, 3 respondentai atsisakė atlikti apklausą. Kviestų ir atsisakiusių dalyvių duomenys pateikti 2 lentelėje.

Lentelė Nr. 2. Kviestų, atsisakiusių dalyvauti tyrime ir apklaustų respondentų skaičius (N)

Festivalis	Pakviesta	Atsakė į klausimyną	Atsisakė atsakyti
	135	135	0
	121	120	1
	147	145	2

Duomenų kokybės užtikrinimas buvo vykdomas pagal tarptautinio rinkos ir visuomenės tyrimų kodekso (ESOMAR) standartus. Mūsų profesionalūs apklausėjai, turintys darbo patirties, atliko apklausas. Jie buvo atidžiai paruošti vykdyti tyrimus, įskaitant mokymus dėl tyrimo procedūrų, tyrimo instrumentų naudojimo ir kokybės kontrolės priemonių. Anketos pristatymo ir pildymo metu buvo užtikrintos visos sąlygos dėl anketų teisingumo. Netinkamai užpildytos anketos buvo pašalintos iš analizės, taip užtikrinant duomenų tikslumą. Patikrinimas vyko etapais, ne vėliau kaip per penkias kalendorines dienas po kiekvienos apklausos. Po duomenų surinkimo, atlikta papildoma suvestų anketų patikra, siekiant patikrinti atsakymų atitiktį tarp popierinių ir internetinių anketų. Tai buvo atlikta 10% anketų, atspindinčių galutinę tyrimo imtį.

Duomenų analizės metodai. Mūsų surinkti klausimynai buvo įtraukti į kiekybinę statistinę duomenų analizę. Ši analizė buvo atlikta, naudojant programines priemones SPSS 23.00 ir Microsoft Excel. Ataskaitoje pateikiami tikrieji imties dydžiai (N) ir procentai. Procentai ataskaitoje pateikiami su 0,1% tikslumu (gali šiek tiek kisti, nepriklausomai nuo $\pm 0,1\%$).

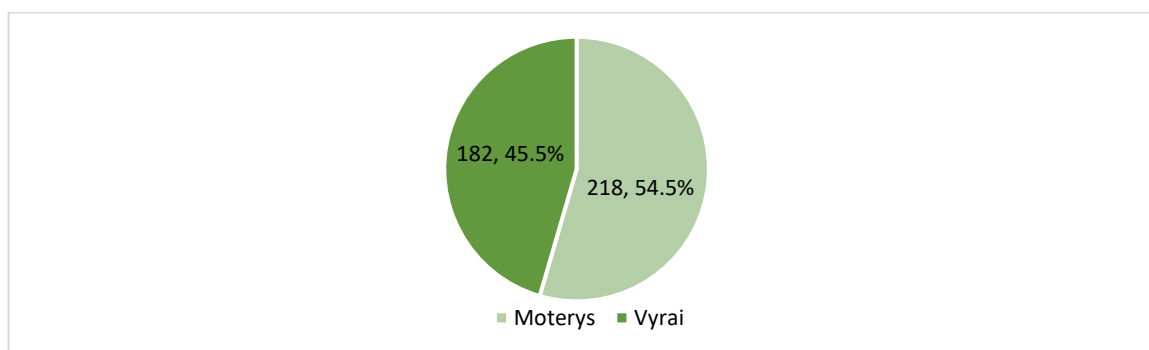
Lentelė Nr. 3. Dažnio vienetų paaiškinimai

Dažnio vienetas	Skaičiavimo metodika
Kasdien / Per 24 val.	Savarankiška kategorija (nėra jungiama su kitais dažnio vienetais)
Per paskutines 30 d.	Jungiama su „Kasdien / Per 24 val.“
Per paskutinius 12 mėn.	Jungiama su „Kasdien / Per 24 val.“ ir „Per paskutines 30 d.“
Bent kartą gyvenime	Jungiama su „Kasdien / Per 24 val.“, „Per paskutines 30 d.“ ir „Per paskutinius 12 mėn.“
Niekada / Niekada nebandžiau	Savarankiška kategorija (nėra jungiama su kitais dažnio vienetais)

2. Tyrimo rezultatai

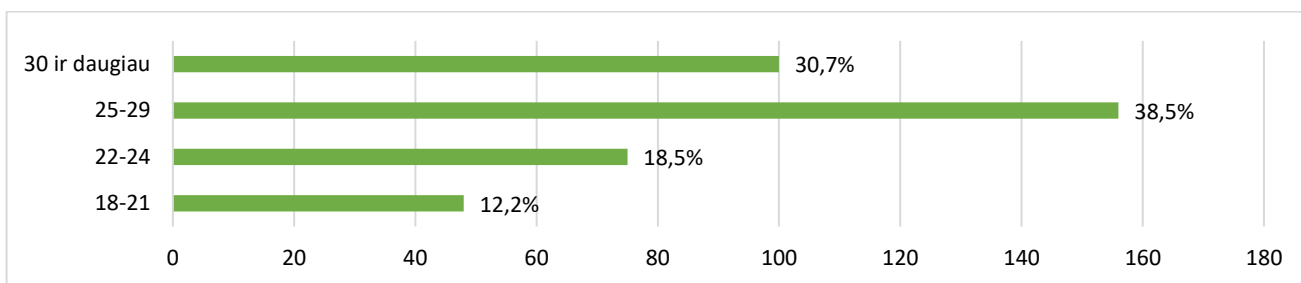
2.1. Socialiniai tyrimo rezultatai

Viso tyrime dalyvavo 400 respondentų. Moterų dalis tyrimo imtyje sudaro 54,5%, vyrų – 45,5%. (Paveikslas Nr. 1. Respondentų lytis).



Paveikslas Nr. 1. Respondentų lytis. N=400

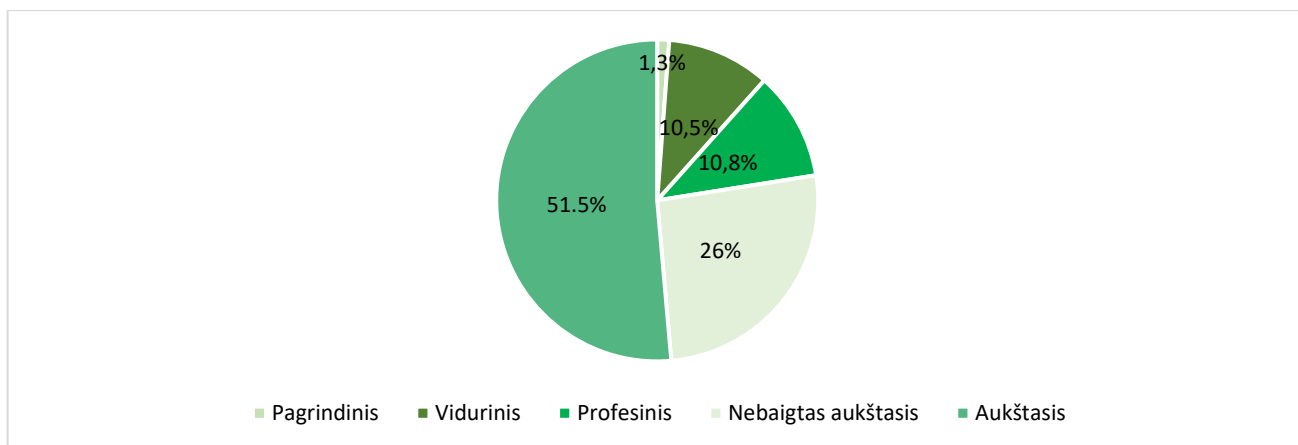
Didžiausia imtis pagal amžių yra 25-29 metų tarpsnyje (38,5%). Ne maža dalis (30,7%) dalyvavusių festivaliuose yra 30 metų ir vyresni. 18,5% respondentų priklauso 22-24 metų amžiaus grupei ir likusieji 12,2% yra 18-21 metų. (Paveikslas Nr. 2. Respondentų amžius).



Paveikslas Nr. 2. Respondentų amžius. N=400

Tik 1,3% respondentų turi pagrindinį išsilavinimą. Tai ganėtinai nedidelė respondentų dalis ir rodo, kad festivalio dalyviai dažniausiai yra išsilavinę daugiau nei pagrindiniu lygiu. 10,5% turi vidurinį išsilavinimą. Šis skaičius rodo, kad nemaža dalis dalyvių baigė vidurinę mokyklą. 10,8% respondentų turi profesinį išsilavinimą. Tai rodo, kad yra žmonių su specializuotais įgūdžiais ir profesiniais mokymais. 26% turi nebaigtą aukštąjį išsilavinimą. Tai gali reikšti, kad dalis festivalio dalyvių galbūt

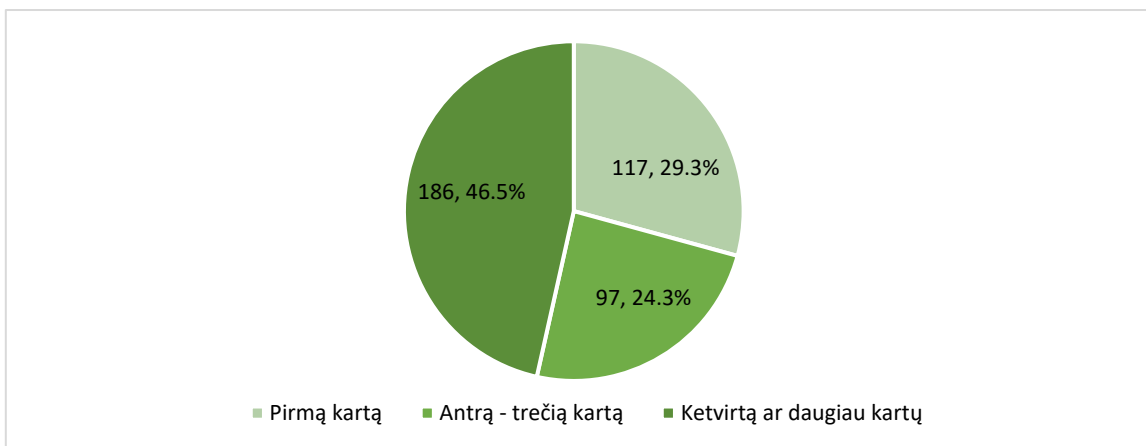
yra studentai arba žmonės, kurie pradėjo, bet nebaigė aukštojo mokslo. Didžioji dalis, 51,5%, turi aukštąjį išsilavinimą. Tai rodo, kad dauguma festivalio dalyvių yra išsilavinę ir gali būti specialistai savo srityje. (Paveikslas Nr. 3. Respondentų išsilavinimas).



Paveikslas Nr. 3. Respondentų išsilavinimas. N=400

2.2. Lankymosi festivaliuose dažnis

Didžioji dalis respondentų (46,5%) jau yra dalyvavę muzikos festivaliuose ketvirtą kartą ar daugiau. Tai rodo, kad daugelis festivalių dalyvių yra patyrę ir turi patirties festivalių lankymo atžvilgiu. Mažesnę dalis (29,3%) teigia, kad tai yra jų pirmas kartas dalyvaujant festivalyje, kas gali rodyti, kad tam tikri respondentai yra naujokai festivalių pasaulyje. 24,3% dalyvavo festivaliuose antrą arba trečią kartą, kas rodo, kad jie jau yra susipažinę su tokiais renginiais (Paveikslas Nr. 4. Lankymosi festivaliuose dažnis).



Paveikslas Nr. 3. Lankymosi festivaliuose dažnis. N=400

2.3. Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimas

Pagal 5 paveiksle pateiktus apibendrintus respondentų atsakymus matyti, kad iš visų vertintų tabako gaminių ar su jais susijusių gaminių kasdien vartoti populiariausia yra cigaretės (22,4%), kaitinamuosius tabako gaminius (22,3%) ir elektronines cigaretes (12,5%). Tam tikromis progomis yra populiariau vartoti kaljaną (43%), o kasdien kaljaną vartojančių respondentų dalis neviršija 2%. Kramtomąjį/uostomąjį tabaką kasdien vartojančiųjų dalis neviršija 3%. Tarp tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimo vieną ar kelis kartus iš viso, bei ankstesnio dažno vartojimo, bet atsisakymo didelių skirtumų procentine išraiška nematyti, tačiau žvelgiant į pasirinkimą „Niekada“ matyti, kad respondentai labiausiai vengia išbandyti kramtomąjį/uostomąjį tabaką (55,8%). Cigaretės, cigarilės, cigarus, papirosus ir pan., elektronines cigaretes, kaitinamuosius tabako gaminius bei kaljaną pagal procentinę išraišką niekada nėra bandę vartoti nuo 21,1 % iki 28,9%.

Kasdien tabako ar su juo susijusių gaminių vartojimas procentine išraiška atrodo taip:

Cigaretės, cigarilės, cigarai, papirosai ir pan. – 22,4%;

Elektroninės cigaretės – 12,5%;

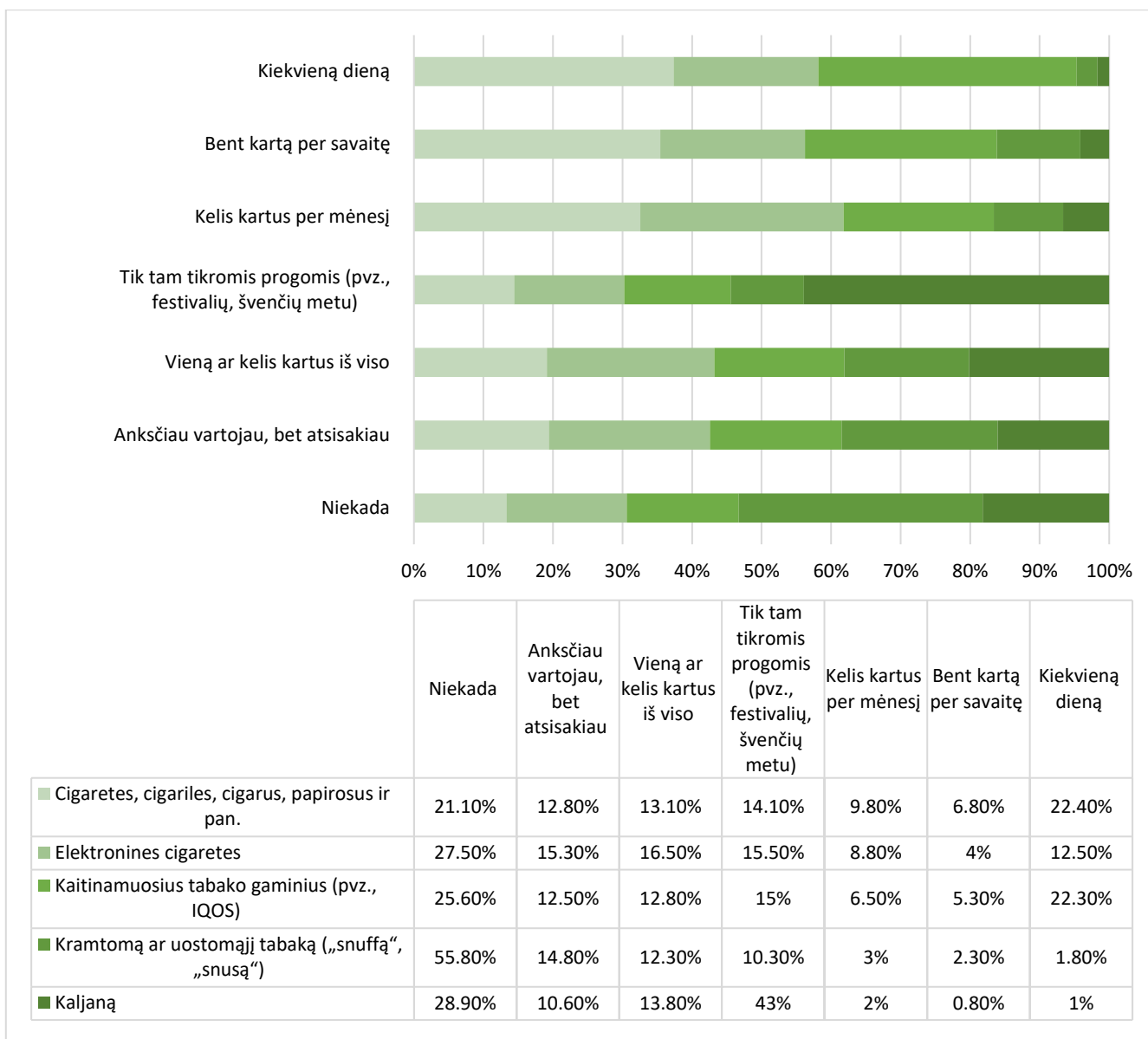
Kaitinamieji tabako gaminiai – 22,3%;

Kramtomas/uostomas tabakas – 1,8%

Kaljanas – 1%.

(Paveikslas Nr. 5. Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimo dažnumas).

Cigaretės, cigarilės, cigarus, papirosus ir pan. kasdieniniam vartojimui renkasi dažniau vyrai nei moterys, tačiau šiuos gaminius labiau vartoja vyrai 30 metų ir vyresni, tuo tarpu tarp moterų cigaretės yra populiareesnės iki 30 metų amžiaus tarpe. Kaitinamasis tabakas populiarus tarp vyrų ir moterų, tačiau šis produktas dažniau pasirenkamas jaunimo iki 29 metų amžiaus.

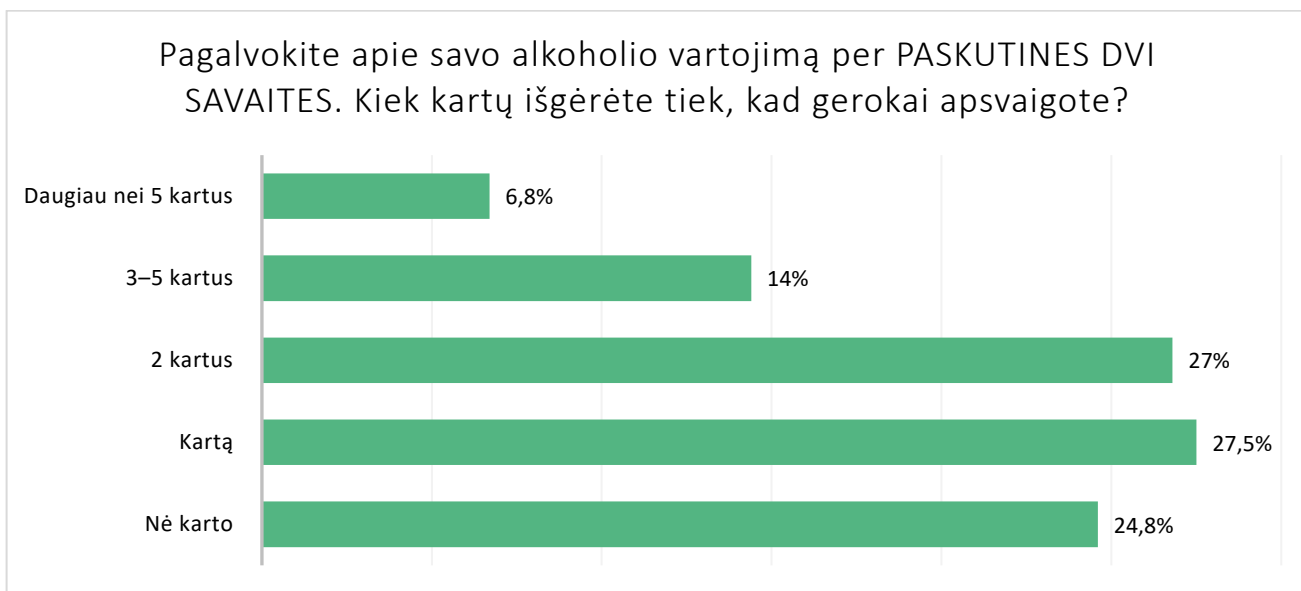


Paveikslas Nr. 5. Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimo dažnumas. N=400

2.4. Alkoholio vartojimas

Dauguma apklaustų respondentų (75,3%) per paskutinių dviejų savaitių laikotarpį buvo apsvaigę nuo alkoholio.

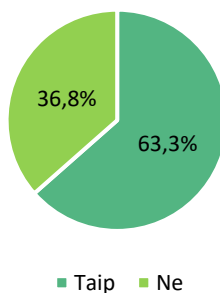
Kartą per šį laikotarpį buvo apsvaigę 27,5%, 2 kartus – 27%, 3-5 kartus – 14%, daugiau nei 5 kartus per paskutinių dviejų savaitių laikotarpį apsvaigę buvo 6,8% respondentų. 24,8% respondentų teigė, kad alkoholio per šį laiko tarpą nėra vartoję. (Paveikslas Nr. 6. Apsvaigimas nuo alkoholio dviejų savaitių laikotarpyje).



Paveikslas Nr. 6. Apsvaigimas nuo alkoholio dviejų savaitių laikotarpyje. N=400

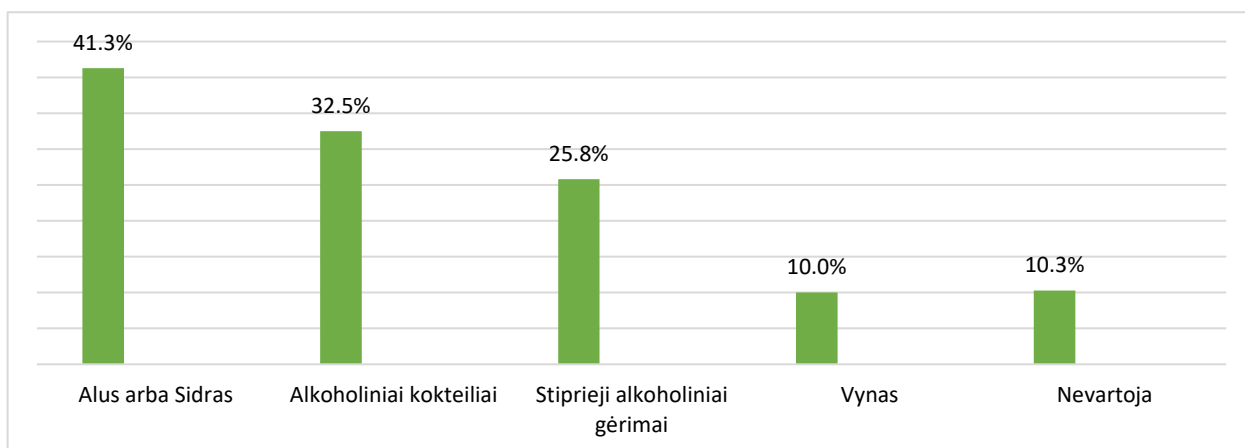
Duomenys pateikti 7 paveiksle atspindi gausų epizodinį alkoholio vartojimą. Dauguma respondentų (63,3%) teigia, kad šio festivalio metu jie vartojo arba ketina vartoti 5 ar daugiau alkoholinių gėrimų per vieną dieną. Tai rodo, kad didelė dalis festivalių lankytojų yra linkę didinti alkoholio suvartojimo kiekį šių renginių metu. Mažesnė dalis respondentų (36,8%) teigia, kad šio festivalio metu nevartojo (ar neketina vartoti) alkoholio nesaikingai. Pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų yra beveik vienodas. Dažniau didesnį kiekį alkoholinių gėrimų vartoti festivalio metu renkasi respondentai turintys aukštąjį išsilavinimą ir dalyvaujantys festivaliuose ketvirtą ir daugiau kartų. (Paveikslas Nr. 7. Festivalio metu vartotų ar ketinamų vartoti alkoholinių gėrimų skaičius).

Ar šio festivalio metu gėrėte (ketinate gerti) 5 ar daugiau alkoholinių gėrimų per vieną dieną?



Paveikslas Nr. 7. Festivalio metu vartotų ar ketinamų vartoti alkoholinių gėrimų skaičius. N=400

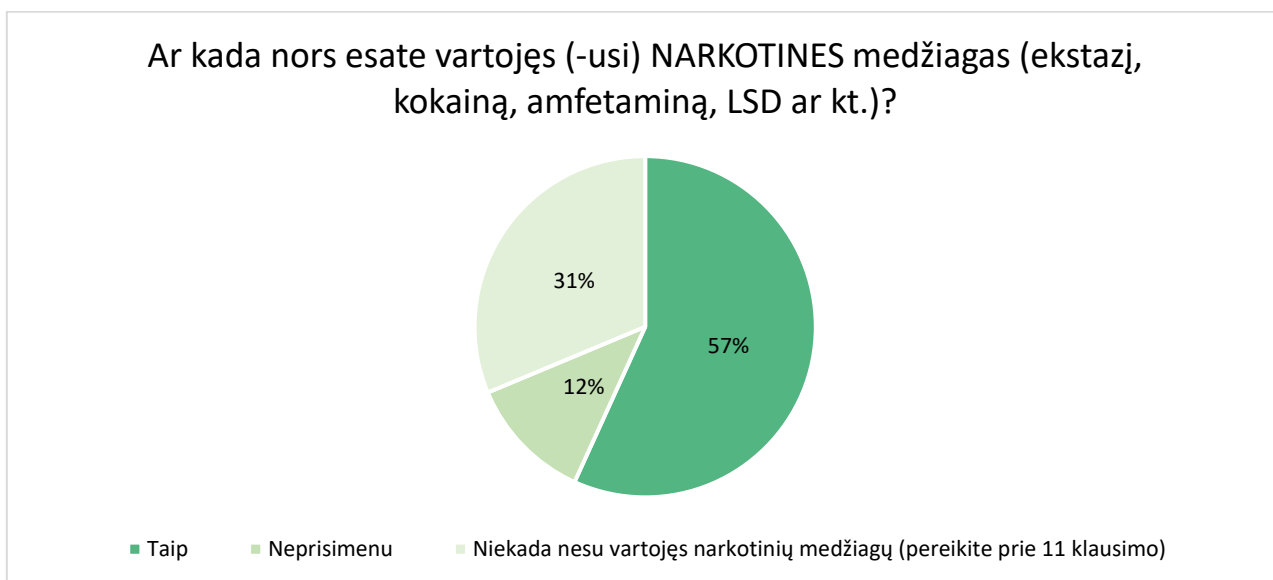
Uždavus klausimą respondentams kokius alkoholinius gėrimus vartojo arba ketina vartoti festivalio metu jie galėjo pažymėti daugiau nei vieną variantą. Iš pateiktų atsakymų matyti, kad 41,3% vartojo arba ketina vartoti alų arba sidrą, 32,5% renkasi alkoholinius kokteilius, 25,8% nevengia ir stipriųjų alkoholinių gėrimų. Vyną renkasi 10,0%, o likusieji 10,3% nevartoja alkoholio iš viso arba neketina to daryti festivalio metu. (Paveikslas Nr. 8. Alkoholinių gėrimų pasiskirstymas pagal vartojimą (ar ketinimą vartoti) festivalio metu).



Paveikslas Nr. 8. Alkoholinių gėrimų pasiskirstymas pagal vartojimą (ar ketinimą vartoti) festivalių metu. N=400

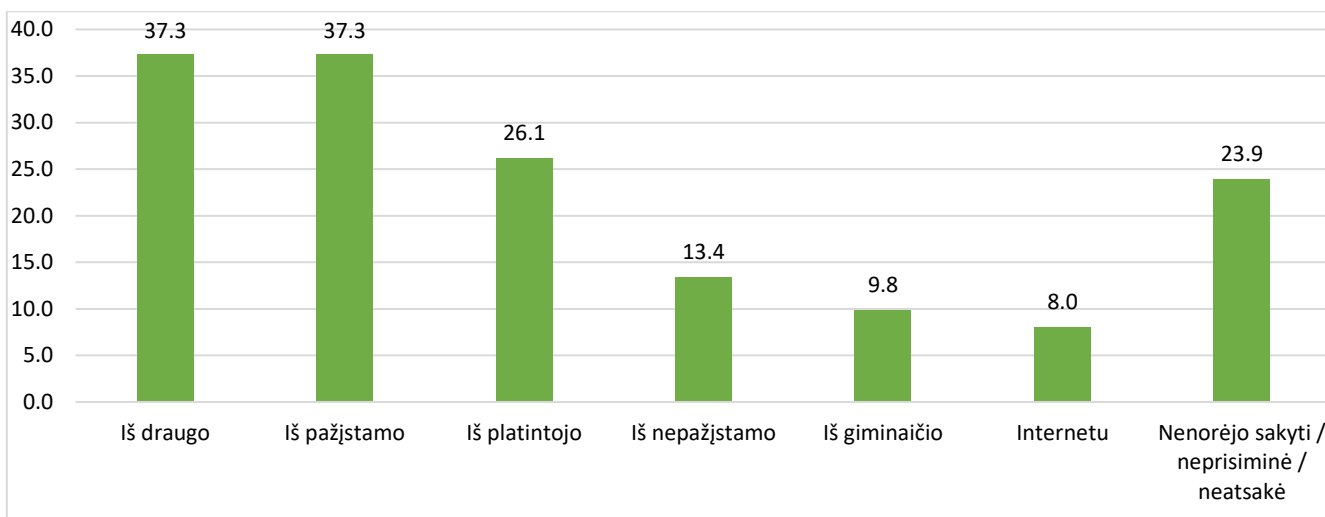
2.5. Narkotinių medžiagų vartojimas

Šie duomenys suteikia svarbią informaciją apie narkotinių medžiagų vartojimo paplitimą festivalių lankytojų grupėje, ir tai gali būti naudinga sveikatos specialistams ir renginių organizatoriams, siekiant suprasti šios grupės poreikius ir planuojant prevencines priemones. Dauguma respondentų (57%) teigia, kad kada nors yra vartoję narkotines medžiagas. Tai rodo, kad narkotinių medžiagų vartojimas yra gana paplitęs festivalių lankytojų grupėje. Maža dalis respondentų (12%) teigia, kad negali prisiminti, ar yra vartoję narkotinių medžiagų. Tai gali rodyti, kad jie gali sunkiai prisiminti ankstesnę patirtį vartojant narkotines medžiagas. Beveik trečdalis respondentų (31%) teigia, kad niekada nėra vartoję narkotinių medžiagų. Tai rodo, kad dalis festivalių lankytojų yra susilaikę nuo narkotinių medžiagų vartojimo. Dažniau narkotines medžiagas yra išbandžiusios moterys. Respondentai, kurie atsakė, kad kada nors yra vartoję narkotines medžiagas dažniausiai buvo įgiję aukštąjį išsilavinimą ir dalyvavo ne mažiau nei ketvirtame festivalyje bei buvo iki 29 metų amžiaus. (Paveikslas Nr. 9. Narkotinių medžiagų vartojimas).



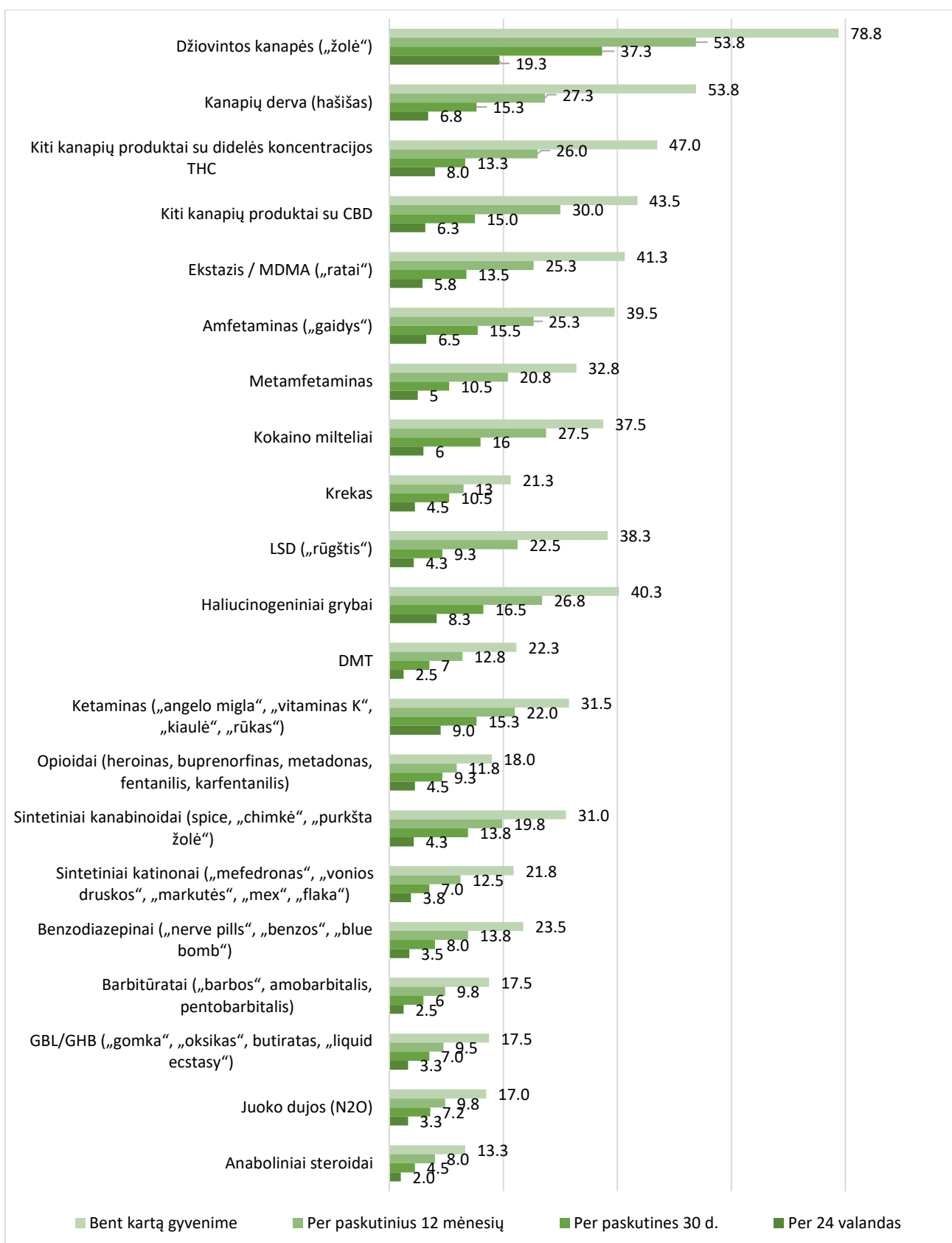
Paveikslas Nr. 9. Narkotinių medžiagų vartojimas. N=400

Dauguma respondentų, kurie yra (galimai) išbandę kokias nors narkotines medžiagas, nurodė, kad šių medžiagų gauna (gavo) iš pažįstamų ar draugų. Narkotinių medžiagų gavę iš draugų teigia 37,3% šių respondentų, iš pažįstamų – 37,3%. Iš platintojų tekę įsigyti 26,1% respondentų, o 13,4% jų įsigijo iš nepažįstamo žmogaus. Iš giminaičių ar internetu įsigyti tekę beveik 10% respondentų, o 23,9% nenorėjo sakyti, neatsakė arba teigė neprisimenantys. 0,4% pasirinko atsakymo variantą „Kita“ (Paveikslas Nr. 10. Narkotinių medžiagų įsigijimo būdai).



Paveikslas Nr. 10. Narkotinių medžiagų įsigijimo būdai. N=276 (respondentai, kurie atsakė, kad yra vartoję kokias nors narkotines medžiagas, arba neprisiminė ar vartojo)

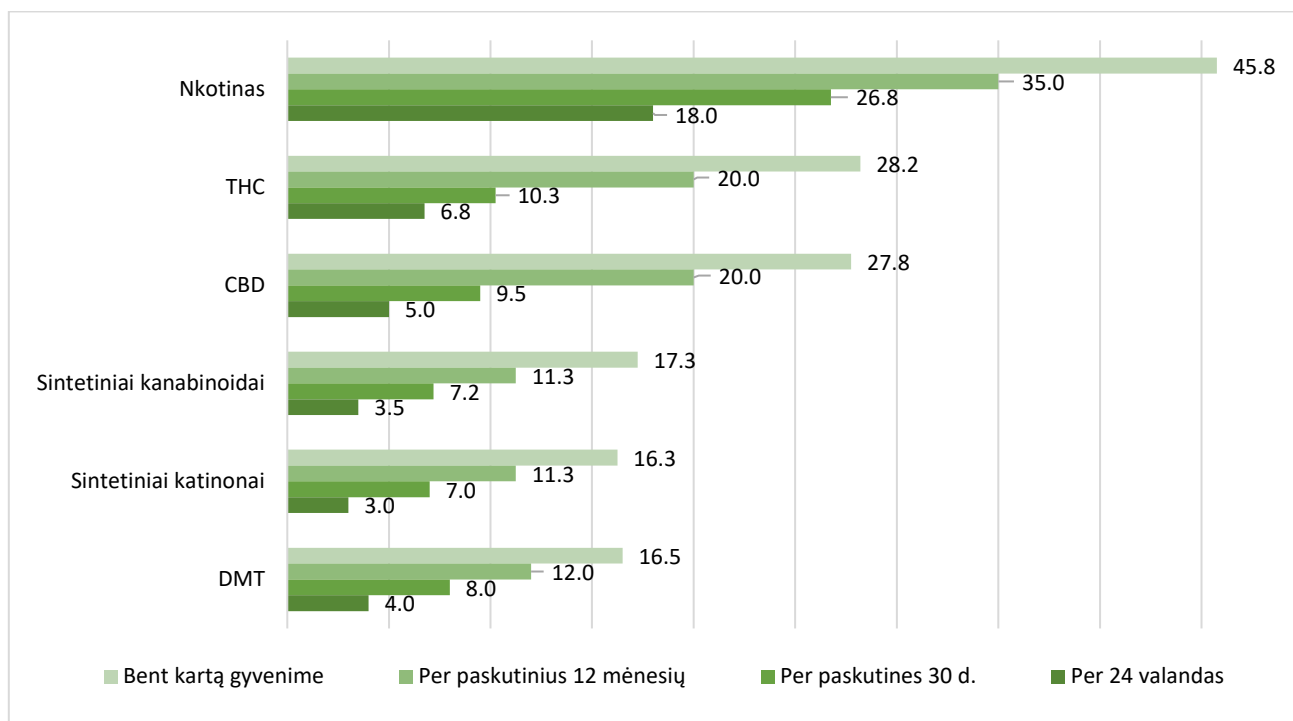
Respondentų paklausus kokias narkotines ir psichotropines medžiagas jie yra išbandę ir prieš kiek laiko vartojo, nurodžiusių, kad vartojo konkrečias narkotines medžiagas buvo daugiau, nei ankstesniame klausime atsakiusių, kad yra vartoję kokias nors narkotines medžiagas. Kanapes bandę bent kartą gyvenime yra 78,8% visų apklaustų respondentų. 19,3% visų respondentų tai darė per paskutines 24 valandas, todėl tikėtina, kad tai galėjo būti ir festivalio metu. Hašišą išbandė 53,8% (6,8% per paskutines 24 valandas). Kitus kanapių produktus su didelės koncentracijos THC – 47% (8% per paskutines 24 valandas). Kitus kanapių produktus su CBD – 43,5% (6,3% per paskutines 24 valandas). Tai populiariausios narkotinės medžiagos pagal pateiktus respondentų atsakymus. Ekstazę / MDMA bent kartą gyvenime vartojo 41,3% respondentų, amfetaminą – 39,5%, metamfetaminą – 32,8%, kokaino miltelius – 37,5%, o kreką – 21,3%. 40,3% apklaustų respondentų buvo išbandę haliucinogeninius grybus, o 38,3% – LSD. Dalis apklausoje dalyvavusių festivalių lankytojų buvo vartoję naujas psichoaktyvias medžiagas: sintetinius kanabinoidus – 31%, sintetinius katinonus – 21,8%. Priešingai yra su opioidais, barbitūratais, GBL/GHB, „juoko dujomis“ ir anaboliniais steroidais. Šių medžiagų nėra bandę virš 80% atsakymus pateikusių respondentų (Paveikslas Nr. 11. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas).



Paveikslas Nr. 11. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas. N=400, %

Apie įvairios sudėties skysčių vartojimą elektroninėse cigaretėse respondentų atsakymai pasiskirstė taip:

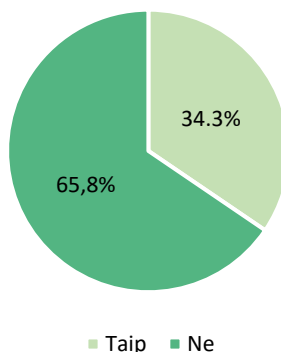
Daugiau nei 80% respondentų nėra bandę vartoti elektroninių cigarečių skysčių su DMT, sintetiniais katinonais ar sintetiniais kanabinoidais. Išbandžiusių šiuos skysčius procentas svyruoja nuo 16,3% iki 17,3%. Populiariausias elektroninių cigarečių užpildas yra nikotinas, elektronines cigaretes su nikotinu yra bandę vartoti 45,8% apklaustųjų. 18% respondentų vartojo elektronines cigaretes su nikotinu per paskutines 24 valandas. Elektronines cigaretes su CBD ir THC yra bandę nuo 27,8% iki 28,2% respondentų. (Paveikslas Nr. 12. Elektroninių cigarečių skysčių vartojimo pasiskirstymas laiko intervale).



Paveikslas Nr. 12. Elektroninių cigarečių skysčių vartojimo pasiskirstymas laiko intervale. N=400, %

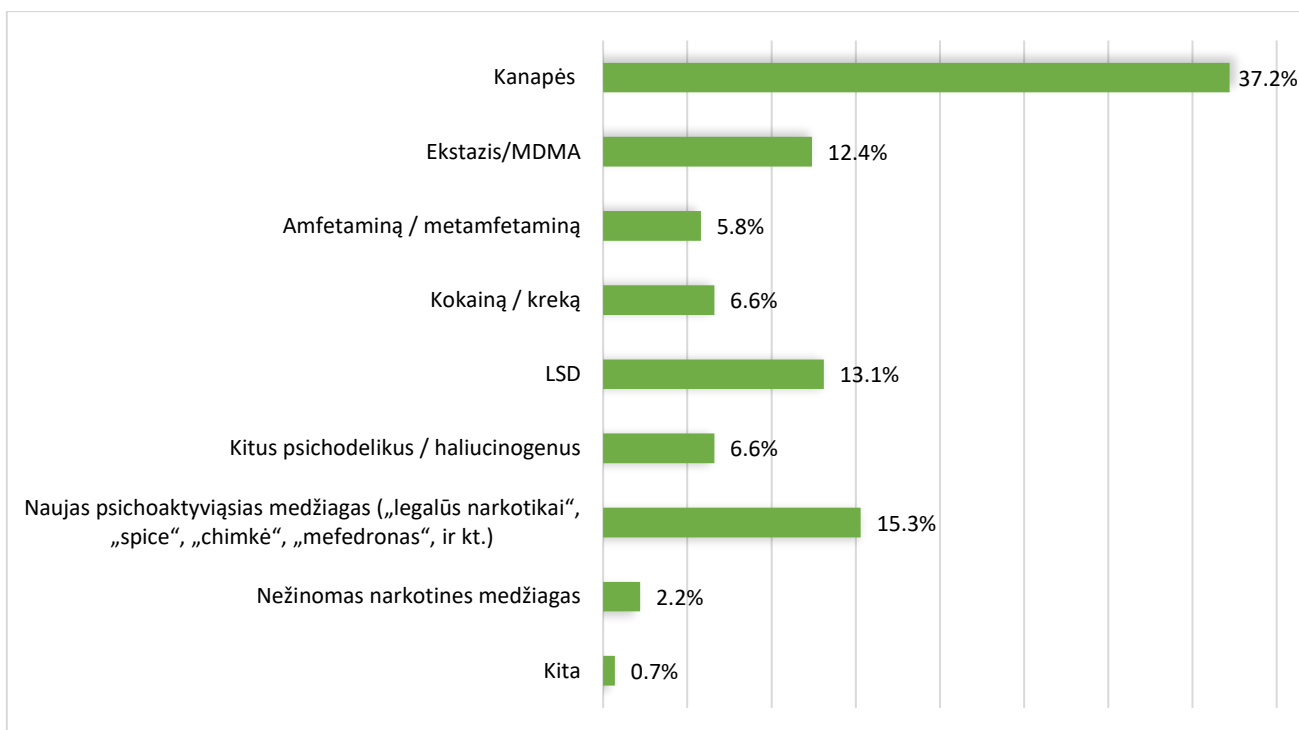
Respondentų klausta, ar kas nors jiems siūlė pabandyti narkotinių medžiagų festivalio metu. 34,3% respondentų teigė, kad kas nors jiems siūlė pabandyti narkotines medžiagas festivalio metu. 65,8% respondentų atsakė, kad niekas jiems nepasiūlė narkotinių medžiagų festivalio metu. Šis klausimas atskleidžia, kad kai kurie festivalių lankytojai gali būti paveikti ar įtakoti kitų žmonių siūlymais vartoti narkotines medžiagas festivalio metu (Paveikslas Nr. 13. Narkotinių medžiagų pasiūla festivalio metu).

Ar ŠIO FESTIVALIO METU kas nors Jums siūlė pabandyti narkotinių medžiagų?



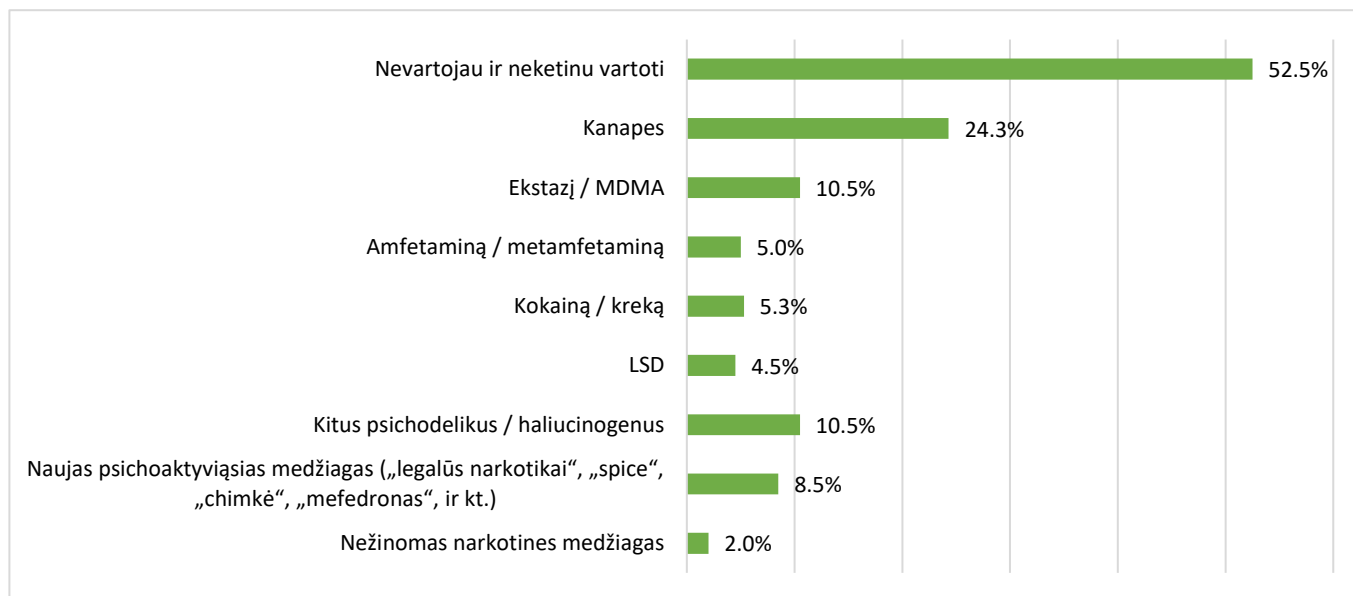
Paveikslas Nr. 13. Narkotinių medžiagų pasiūla festivalio metu. N=400

Festivalių lankytojai, kurie teigė, kad jiems buvo siūlomos narkotinės medžiagos festivalio metu, buvo paklausti, kokias narkotines medžiagas jiems siūlė pabandyti. 37,2% respondentų teigė, kad šio festivalio metu jiems siūlė pabandyti kanapes. Tai dažniausiai minima narkotinė medžiaga tarp pasiūlytų. 12,4% respondentų minėjo, kad jiems buvo pasiūlytas ekstazis / MDMA. 5,8% festivalių lankytojų teigė, kad jiems buvo siūlomas amfetaminas arba metamfetaminas. 6,6% festivalių dalyvių minėjo kokainą arba kreką kaip pasiūlytą narkotinę medžiagą. 13,1% respondentų nurodė, kad jiems buvo siūlomas LSD, žinomas kaip „rūgštis“. 6,6% festivalių lankytojų buvo siūlomi kiti psichodeliniai arba haliucinogeniniai narkotikai. 15,3% festivalių dalyvių minėjo pasiūlytas naujas psichoaktyviasias medžiagas („legalūs narkotikai“, „spice“, „chimkė“, „mefedronas“, ir kt.). 2,2% respondentų teigė, kad jiems buvo pasiūlyta nežinoma narkotinė medžiaga. 0,7% festivalių lankytojų nurodė „kita“ kaip pasiūlytą medžiagą. Šis klausimas leidžia suprasti, kokios konkrečios narkotinės medžiagos buvo siūlomos festivalio metu ir gali padėti identifikuoti populiariausias narkotines medžiagas šioje aplinkoje. (Paveikslas Nr. 14. Narkotinių medžiagų pasiūla festivalio metu).



Paveikslas Nr. 14. Narkotinių medžiagų pasiūla festivalio metu. N=137

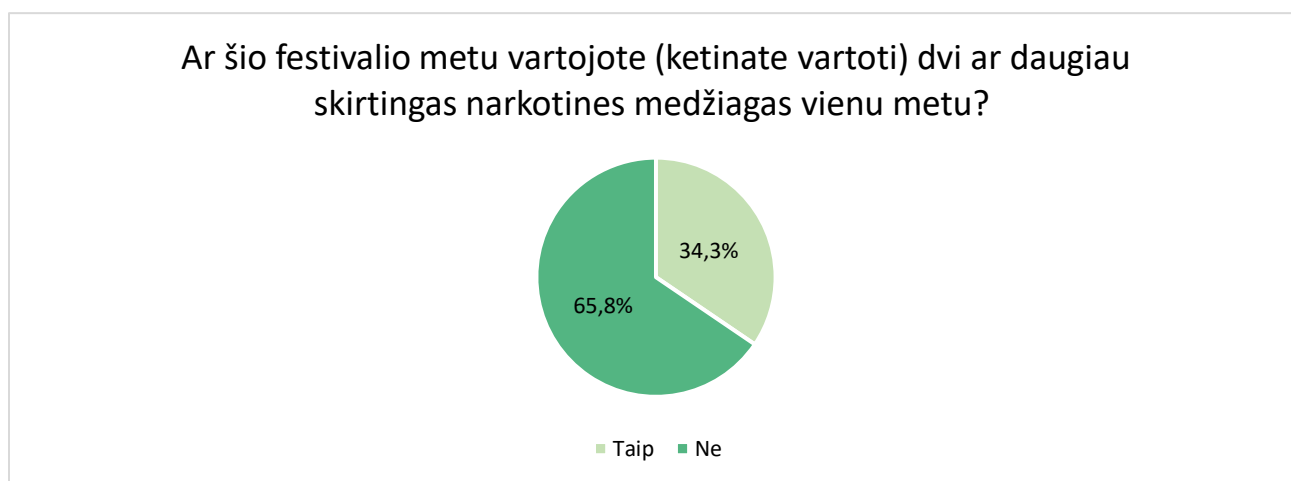
Festivalių lankytojų klausta, kurias iš narkotinių medžiagų jie vartojo arba ketina vartoti šio festivalio metu. Šie rezultatai leidžia suprasti, kokios narkotinės medžiagos buvo populiarios ar vartojamos festivalio metu. 52,5% respondentų nurodė, kad jie nevartojo ir neturi ketinimų vartoti jokių narkotinių medžiagų šio festivalio metu. 24,3% festivalių dalyvių nurodė, kad vartojo arba ketina vartoti kanapes festivalio metu. 10,5% respondentų teigė, kad vartojo arba ketina vartoti ekstazį arba MDMA. 5% festivalių lankytojų nurodė, kad vartojo arba ketina vartoti amfetaminą arba metamfetaminą. 5,3% dalyvių teigė, kad vartojo arba ketina vartoti kokainą arba kreką. 4,5% respondentų nurodė, kad vartojo arba ketina vartoti LSD. 10,5% festivalių dalyvių nurodė, kad vartojo arba ketina vartoti kitus psichodelinius arba haliucinogeninius narkotikus. 8,5% respondentų teigė, kad vartojo arba ketina vartoti naujas psichoaktyvias medžiagas. 2,0% dalyvių nurodė, kad vartojo arba ketina vartoti nežinomas narkotines medžiagas. 3,7% festivalių lankytojų teigė, kad vartojo arba ketina vartoti kokią nors kitą narkotinę medžiagą. (Paveikslas Nr. 15. Narkotinės medžiagos, kurios buvo vartotos arba kurias ketinama vartoti šio festivalio metu).



Paveikslas Nr. 15. Narkotinės medžiagos, kurios buvo vartotos arba kurias ketinama vartoti šio festivalio metu.

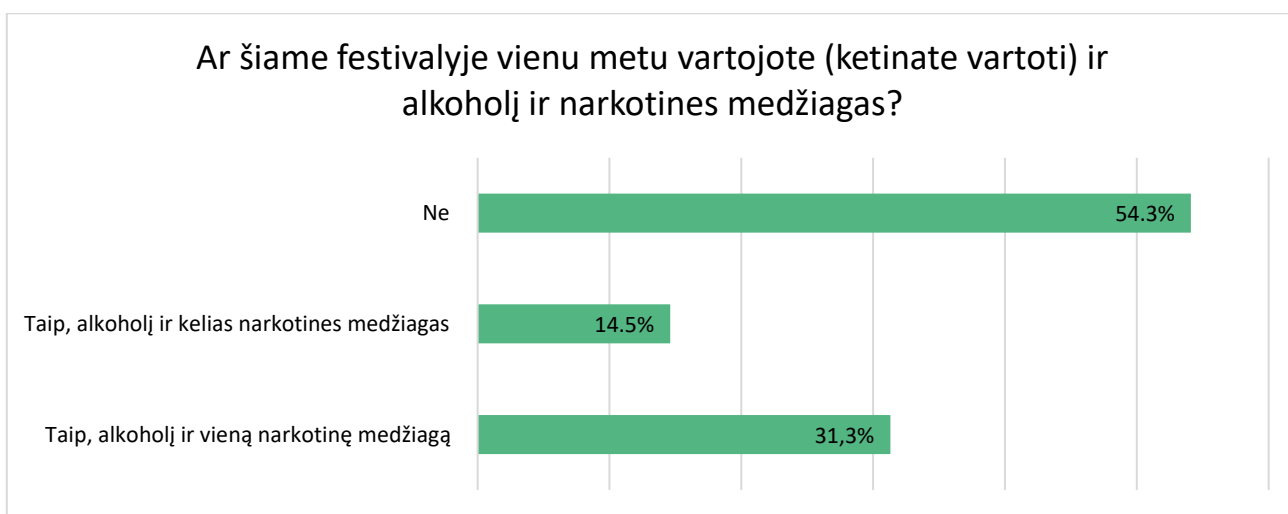
N=400

Trečdalis festivalio dalyvių (34,3%) teigė, kad šio festivalio metu jie pasirinko vartoti dvi ar daugiau skirtingų narkotinių medžiagų vienu metu. Kita vertus, dauguma (65,8%) nurodė, kad jie nenorėjo arba nenorės vartoti skirtingų medžiagų tuo pačiu metu. (Paveikslas Nr. 16. Skirtingų narkotinių medžiagų vartojimas festivalio metu).



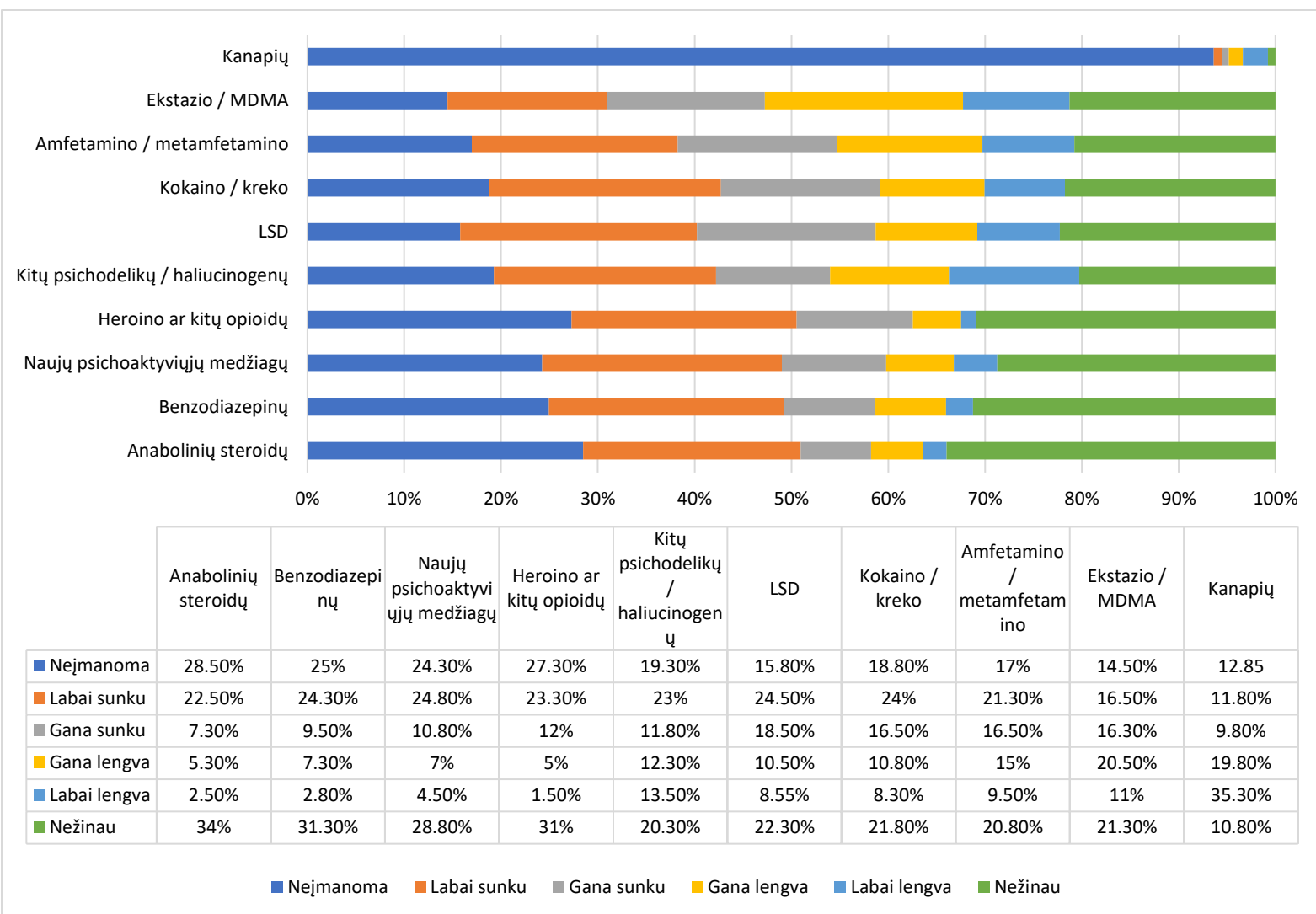
Paveikslas Nr. 16. Skirtingų narkotinių medžiagų vartojimas festivalio metu. N=400

Apie 31,3% festivalio dalyvių nurodė, kad festivalio metu vartojo ar ketina vartoti tiek alkoholi, tiek vieną narkotinę medžiagą. 14,5% respondentų teigė, kad šiame festivalyje vartojo ar ketina vartoti tiek alkoholi, tiek kelias narkotines medžiagas vienu metu. Anksčiau buvusiam klausime kiek respondentų ketina vartoti alkoholi festivalio metu, teigiamai atsakė virš 60%, todėl galima daryti prielaidą, kad daugiau nei pusė respondentų, kurie ketina vartoti alkoholi tai darė ar darys kartu su narkotinėmis medžiagomis. Dauguma (54,3%), patvirtino, kad nevartojo (ar neketino vartoti) nei alkoholio, nei narkotinių medžiagų šiame festivalyje. Šie skaičiai rodo, kad festivalių metu narkotinės medžiagos neretai vartojamos kartu su alkoholiu, o tai didina neigiamų pasekmių riziką. (Paveikslas Nr. 17. Alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimas (ketinimas vartoti) kartu festivalio metu).



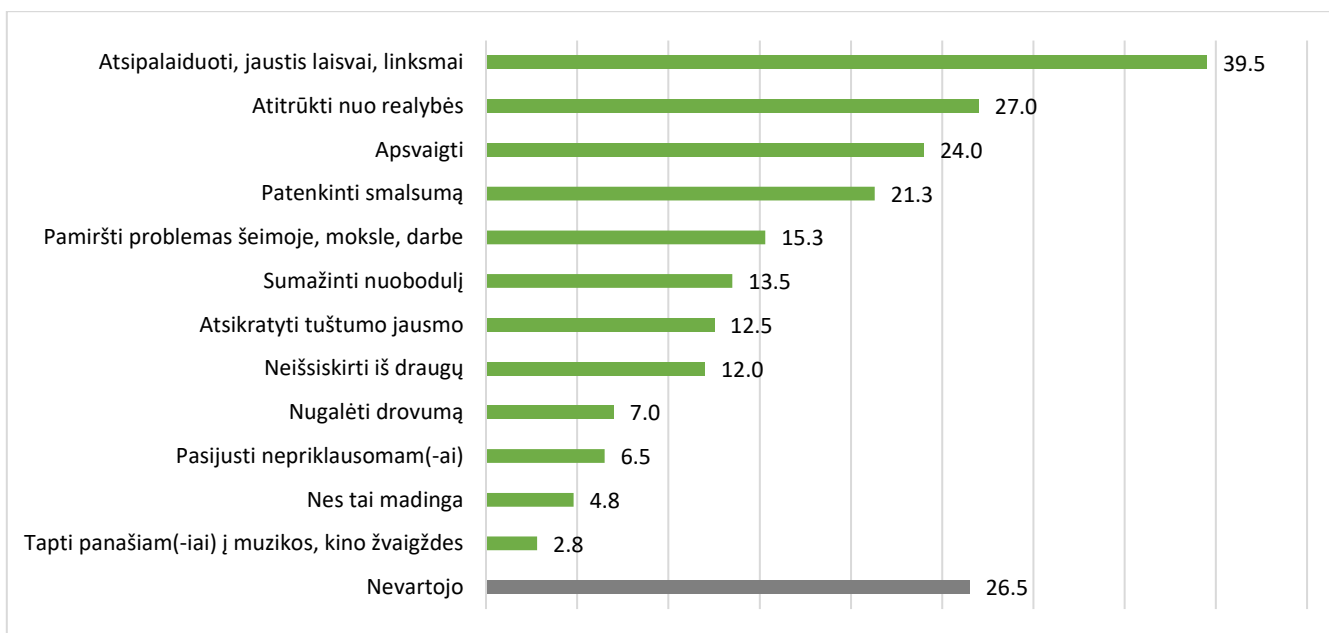
Paveikslas Nr. 17. Alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimas (ketinimas vartoti) kartu festivalio metu. N=400

Paveikslas Nr. 18 atskleidžia žmonių nuomonę apie tai, kiek jiems būtų sunku ar lengva gauti tam tikras narkotines ir psichotropines medžiagas per 24 valandas, jeigu jie to norėtų. Daugiau nei pusė respondentų mano, kad jiems būtų labai lengva arba lengva gauti kanapių per 24 valandas. 31,5% mano, kad gauti ekstazio per 24 valandas būtų lengva arba labai lengva. 24,5% mano, kad jiems būtų labai lengva arba lengva gauti amfetaminų per 24 valandas. 25,8% mano, kad jiems būtų lengva ar labai lengva gauti kitų nei LSD haliucinogenų / psichodelikų per 24 valandas. Kitų narkotinių ir psichotropinių medžiagų (opioidų, naujų psichoaktyviųjų medžiagų, benzodiazepinų, anabolinių steroidų) prieinamumas yra mažesnis, jų lengvai gautų mažiau nei penktadalis respondentų.



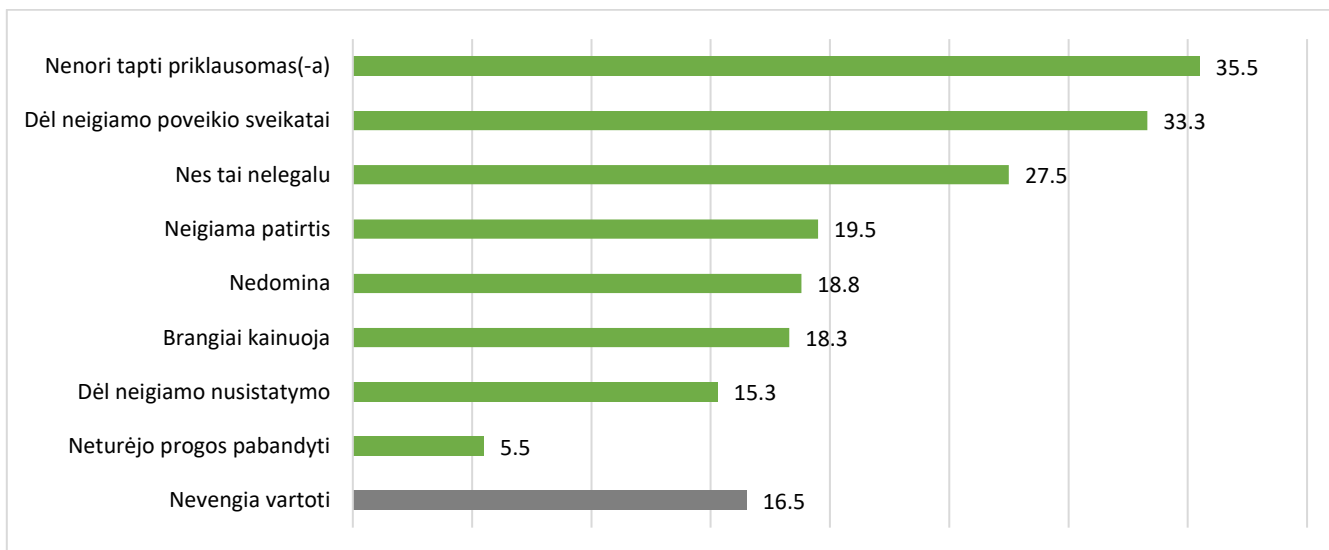
Paveikslas Nr. 18. Psichoaktyviųjų medžiagų prieinamumas. N= 400

Didžioji dalis respondentų išskiria dvi pagrindines priežastis dėl ko renkasi vartoti narkotines medžiagas. Tai yra noras atsipalaiduoti ir jaustis linksmai (39,5%) ir noras atitrūkti nuo realybės (27%). Taip pat vyrauja atsakymas, kad yra noras apsvaigti (24%) bei patenkinti smalsumą (21,3%). Teigiančių jog narkotinių medžiagų nevartoja buvo 26,5%. Vienas respondentas nurodė „kad būtų dar geriau“.



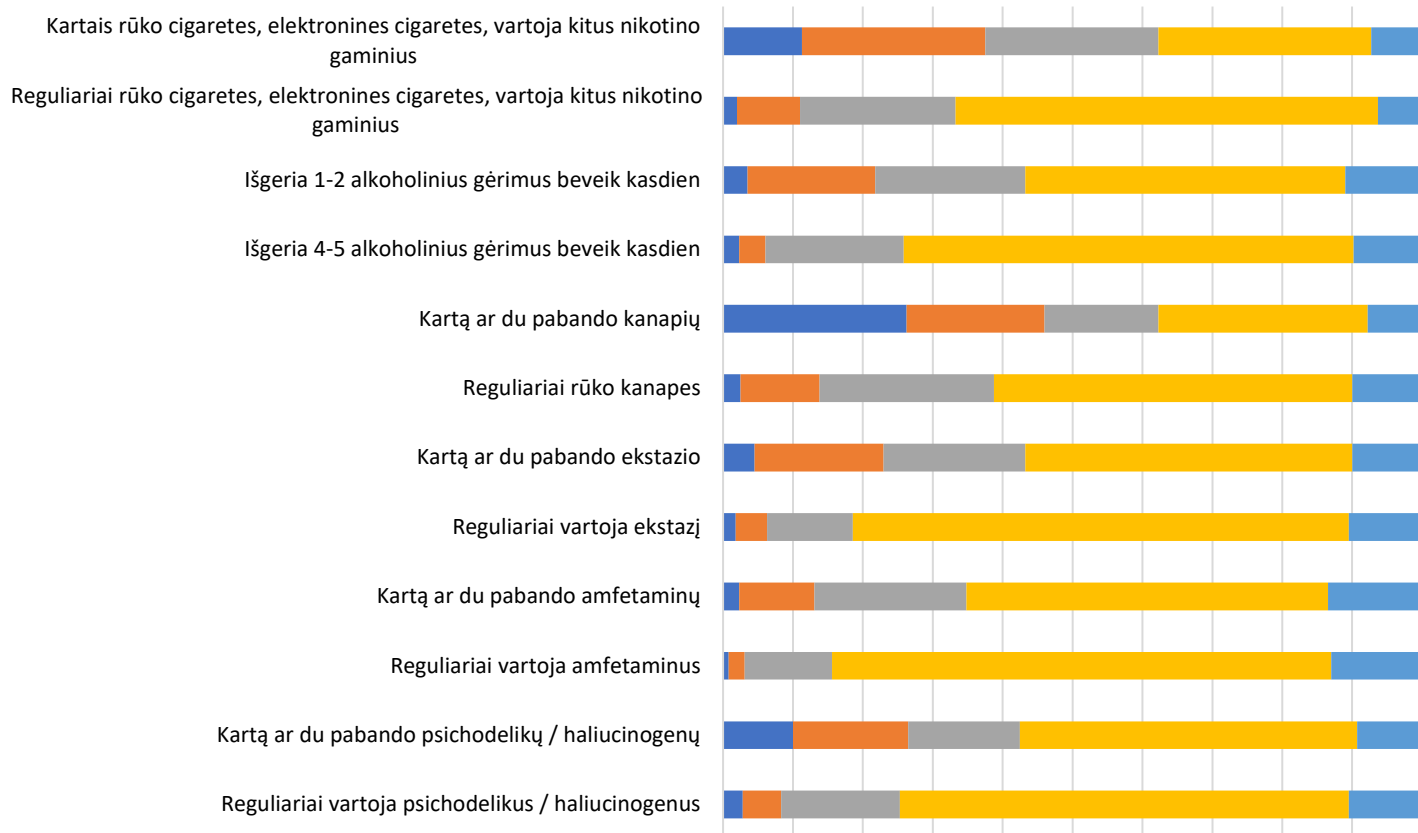
Paveikslas Nr. 19. Narkotinių medžiagų vartojimo priežastys. N=400

Didžioji dalis respondentų paklausti kodėl vengia vartoti narkotines medžiagas išskyrė, kad nenori tapti priklausomi (35,5%). Taip pat 33,3% nurodė neigiamą poveikį sveikatai ir 27,5% kaip priežastį nevartoti narkotikų nurodė, kad tai yra nelegalu. Po 18-19% mano, kad tai yra brangu ir jų tai nedomina ir visgi 16,5% teigia nevengiantys vartoti. (Paveikslas Nr. 20. Priežastys dėl ko vengiama vartoti narkotines medžiagas).



Paveikslas Nr. 20. Priežastys dėl ko vengiama vartoti narkotines medžiagas. N=400

11,3% respondentų mano, kad jei žmonės kartais rūko cigaretes, vartoja elektronines cigaretes arba kitus nikotino gaminius tai nekelia rizikos sveikatai. 2% mano, kad nėra rizikinga reguliariai rūkyti cigaretes, elektronines cigaretes ar kitus nikotino gaminius. 3,5% ir 2,3% respondentų atitinkamai mano, kad nekelia rizikos sveikatai, jei žmogus beveik kasdien išgeria 1-2 arba 4-5 alkoholinius gėrimus. Daugiau nei 60% respondentų reguliarių cigarečių rūkymą, elektroninių cigarečių ar kitų nikotino gaminių vartojimą vertina kaip didžiulę riziką sveikatai. Daugiau nei 50% mano, kad didelę riziką sveikatai kelia reguliarius kanapių ar psichodelikų / haliucinogenų vartojimas, o daugiau nei 70% mano, kad didelę riziką sveikatai kelia reguliarius ekstazio ar amfetaminų vartojimas. 26,3% respondentų laikėsi nuomonės, kad pavieniai kanapių pabandymai nekelia rizikos sveikatai, o 10% mano, kad 1-2 pabandymai vartoti psichodelikus / haliucinogenus nesukels jokios rizikos sveikatai. Šios narkotinės medžiagos suvokiamos kaip mažiau žalingos nei kitos. (Paveikslas Nr. 21. Rizika vartojant psichoaktyvias medžiagas).



	Reguliariai vartoja psichodelikus / haliucinogenus	Kartą ar du pabando psichodelikų / haliucinogenų	Reguliariai vartoja amfetaminus	Kartą ar du pabando amfetaminų	Reguliariai vartoja ekstazį	Kartą ar du pabando ekstazio	Reguliariai vartoja kanapes	Kartą ar du pabando kanapių	Išgeria 4-5 alkoholinius gėrimus beveik kasdien	Išgeria 1-2 alkoholinius gėrimus beveik kasdien	Reguliariai rūko cigaretes, elektronines cigaretes, vartoja kitus nikotino gaminius	Kartais rūko cigaretes, elektronines cigaretes, vartoja kitus nikotino gaminius
Jokios rizikos	2.80%	10%	0.80%	2.30%	1.80%	4.50%	2.50%	26.30%	2.30%	3.50%	2%	11.30%
Mažą riziką	5.50%	16.50%	2.30%	10.80%	4.50%	18.50%	11.30%	19.80%	3.80%	18.30%	9%	26.30%
Vidutinę riziką	17%	16%	12.50%	21.80%	12.30%	20.30%	25%	16.30%	19.80%	21.50%	22.30%	24.80%
Didžiulę riziką	64.30%	48.30%	71.50%	51.80%	71%	46.80%	51.30%	30%	64.50%	45.80%	60.50%	30.50%
Nežinau	10.50%	9.30%	13%	13.50%	10.50%	10%	10%	7.80%	9.80%	11%	6.30%	7.30%

■ Jokios rizikos
 ■ Mažą riziką
 ■ Vidutinę riziką
 ■ Didžiulę riziką
 ■ Nežinau

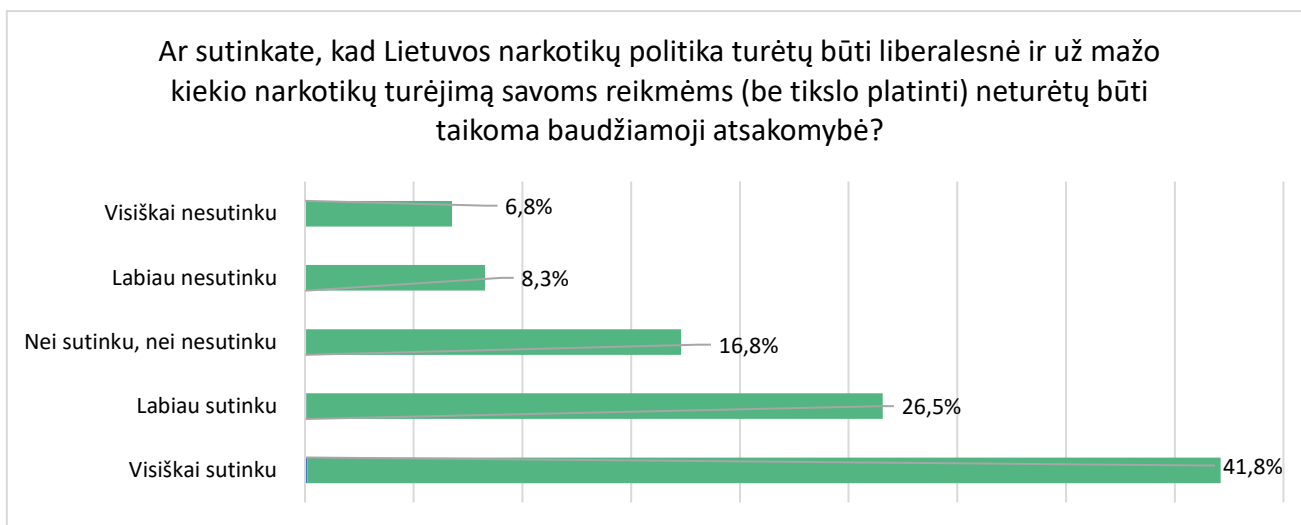
Paveikslas Nr. 21. Rizika vartojant psichoaktyviąsias medžiagas. N=400

Festivalio paslaugų poreikio analizė: 42% apklaustųjų mano, kad būtų svarbu festivalyje gauti informaciją apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą, maišymo riziką ir psichologinę pagalbą susijusią su tokių medžiagų vartojimu. Tai atskleidžia bendrą susidomėjimą šia tema ir norą būti informuotiems. 43,3% respondentų pasisako už asmeninį dėmesį ir pagalbą apsinuodijus narkotinėmis medžiagomis arba alkoholiu festivalyje. Tai parodo poreikį užtikrinti saugią festivalio atmosferą. 39,5% apklaustųjų mano, kad turėtų būti galimybė pasitikrinti alkotesteriu. Tai gali padėti reguliuoti alkoholio vartojimą, užtikrinti saugią festivalio patirtį bei išvengti vairavimo apsvaigus nuo alkoholio grįžtant iš festivalio. 43,8% apklaustųjų išreiškia narkotinių medžiagų sudėties tikrinimo paslaugos poreikį festivaliuose. Tai rodo, kad festivalio dalyviai nori būti informuoti apie tai, ką jie vartoja, siekiant sumažinti galimas rizikas. 25,5% norėtų galimybės pasitikrinti dėl ŽIV festivalio metu. Tai svarbu, siekiant skatinti sveikatos sąmoningumą ir užkrečiamųjų ligų prevenciją. 61% apklaustųjų mano, kad nemokamas geriamas vanduo turėtų būti prieinamas festivalyje. 31% apklaustųjų norėtų, kad festivalyje būtų dalinami nemokami prezervatyvai, tai gali būti siejama su saugaus lytinio gyvenimo skatinimu festivalio metu. 39,3% apklaustųjų išreiškia poreikį turėti specialias zonas festivalio teritorijoje, kuriose galima atsipalaiduoti ir pailsėti. 13,5% respondentų mano, kad festivaliuose reikėtų vykdyti kontrolę dėl narkotinių medžiagų vartojimo ir platinimo. Tai gali būti susiję su saugumo ir viešosios tvarkos išlaikymu. 0,8% žmonių pasisako už kitas paslaugas, bet tai yra mažas procentas, todėl nebuvo pateikta aiškių tendencijų. Tai gali būti susiję su individualiais poreikiais arba specialiais pageidavimais (Paveikslas Nr. 22. Paslaugų aktualumas festivalių metu).



Paveikslas Nr. 22. Paslaugų aktualumas festivalių metu. N=400

Šie duomenys apie respondentų nuomonę dėl Lietuvos narkotikų politikos ir baudžiamosios atsakomybės dėl mažo kiekio narkotinių medžiagų turėjimo savoms reikmėms (be tikslo platinti) taikymo atspindi tai, kaip festivalių lankytojai vertina šią politiką. Didžiausia dalis respondentų (41,8%) visiškai sutinka su dekriminalizavimo idėja dėl mažo kiekio narkotinių medžiagų turėjimo savoms reikmėms be baudžiamosios atsakomybės. Tai rodo, kad jiems labai svarbu būtų keisti dabartinę narkotikų politiką. Beveik trečdalis respondentų (26,5%) labiau sutinka su šia idėja, nors nesijaučia taip ryžtingai kaip visiškai su tuo sutinkantys. Tai parodo, kad ši idėja yra populiari ir turi daug pritarimo. Apie 16,8% respondentų teigia, kad su tuo nei sutinka, nei nesutinka. Tai rodo, kad kai kurie respondentai yra neutralūs šiuo klausimu. Mažesnę dalis (8,3%) labiau nesutinka su dekriminalizavimo idėja, ir dar mažesnę dalis (6,8%) su tuo visiškai nesutinka. (Paveikslas Nr. 23. Lietuvos narkotikų politikos liberalizavimo vertinimas).

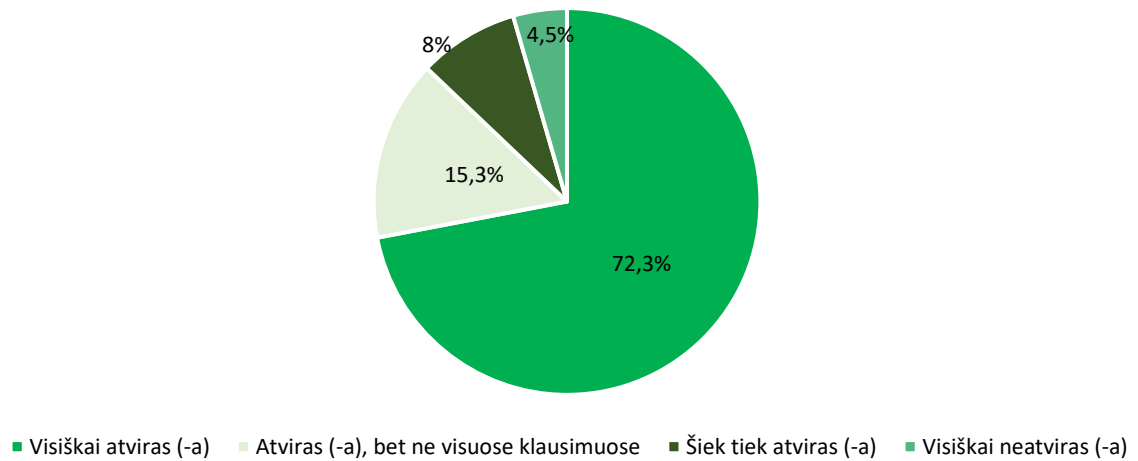


Paveikslas Nr. 23. Lietuvos narkotikų politikos liberalizavimo vertinimas. N=400

2.6. Atvirumas atsakant į anketos klausimus

72,3% respondentų prisipažino buvę visiškai atviri klausimyno pildymo metu. Tai gana džiuginantis rezultatas, nes tai gali lemti patikimesnius tyrimo duomenis. Dar 15,3% respondentų buvo atviri, tačiau ne visiškai. Tai gali rodyti, kad kai kurie klausimai galėjo būti laikomi per daug asmeniškais. 8% buvo tik šiek tiek atviri. Šis procentas yra gana mažas, tačiau tai gali rodyti, kad kai kurie žmonės nesijaučia visiškai patogiai dalindamiesi informacija psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo tema. 4,5% respondentų buvo visiškai neatviri. Galbūt šie žmonės nesijaučia patogiai kalbėdami apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą arba galėjo susidurti su klausimais, kuriuos laiko per asmeniškais (Paveikslas Nr. 4. Respondentų atvirumas dalyvaujant apklausoje).

Kiek atviras (-a) buvote pildydamas (-a) šį klausimyną?



Paveikslas Nr. 5. Respondentų atvirumas dalyvaujant apklausoje. N=400

3. Išvados

1. Dauguma (75,3%) apklaustų festivalių dalyvių bent kartą per paskutines dvi savaites buvo apsvaigę nuo alkoholio.
2. Narkotinių medžiagų vartojimo paplitimas tarp festivalių lankytojų labai didelis. 57% apklaustų festivalių dalyvių kada nors yra vartoję narkotines medžiagas. Vis dėlto, dar didesnė dalis respondentų nurodė vartoję konkrečias narkotines ir psichotropines medžiagas. Džiovintas kanapes bent kartą gyvenime išbandė 78,8% festivalių lankytojų (19,3% per paskutines 24 valandas), kanapių dervą (hašišą) – 53,8% (6,8% per paskutines 24 valandas). Kitus kanapių produktus su didelės koncentracijos THC – 47% (8% per paskutines 24 valandas). Kitus kanapių produktus su CBD – 43,5% (6,3% per paskutines 24 valandas). Ekstazį / MDMA bent kartą gyvenime vartojo 41,3% respondentų, amfetaminą – 39,5%, metamfetaminą – 32,8%, kokaino miltelius – 37,5%, o kreką – 21,3%. 40,3% apklaustų respondentų buvo išbandę haliucinogeninius grybus, o 38,3% – LSD. Dalis apklausoje dalyvavusių festivalių lankytojų buvo vartoję naujas psichoaktyvias medžiagas: sintetinius kanabinoidus – 31%, sintetinius katinonus – 21,8%.
3. Bent kartą gyvenime respondentai yra išbandę elektronines cigaretes su įvairiais užpildais: nikotinu (45,8%), THC (28,2%), CBD (27,8%), sintetiniais kanabinoidais (17,3%), sintetiniais katinonais (16,3%), DMT (16,5%).
4. 34,3% festivalių lankytojų teigė, kad kas nors jiems siūlė pabandyti kokas nors narkotines medžiagas šio festivalio metu. Tik pusė (52,5%) respondentų nurodė, kad jie nevartojo ir neturi ketinimų vartoti jokių narkotinių medžiagų festivalio, kuriame vyko apklausa, metu. Be to, kas trečias respondentas nurodė šiame festivalyje vartojęs (ar ketinąs vartoti) kelias skirtingas narkotines medžiagas vienu metu (t.y., maišyti skirtingas medžiagas). Net 45,8% ketina festivalio metu vartoti alkoholį su viena ar daugiau narkotine medžiaga.
5. Net 43,7% respondentų norėtų galimybės festivaliuose patikrinti narkotinių medžiagų sudėtį (angl. drug checking), o tik 13,5% aktualus narkotinių medžiagų vartojimo ir platinimo kontrolės vykdymas festivaliuose. Populiariausios paslaugos, kuriomis festivaliuose norėtų naudotis respondentai, yra nemokamas geriamas vanduo (61%) ir pagalba apsinuodijus narkotinėmis medžiagomis arba alkoholiu (43,3%).
6. Dauguma festivalio dalyvių (72,3%) buvo visiškai atviri pildydami tyrimo klausimyną.

4. Rekomendacijos

1. Svarbu stiprinti informacijos teikimą festivaliuose apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo keliamą žalą ir skirtingų medžiagų maišymo riziką.
2. Būtina plėtoti paslaugas, skirtas sveikatos priežiūrai festivaliuose, daugiau dėmesio skiriant narkotinių medžiagų sudėties patikrinimo galimybei ir greitai pagalbai apsinuodijus.
3. Organizuojant festivalių lankytojų tyrimus svarbu išsaugoti atvirumo ir konfidencialumo balansą, kad būtų gauti patikimi duomenys apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.